

BISKUPSKÁ SYNODA
13. RIADNE VALNÉ ZHROMAŽDENIE
BISKUPSKEJ SYNODY
7. - 28. OKTÓBRA 2012
Posolstvo Božiemu ľudu

Bratia sestry,

„*Milosť vám a pokoj od Boha, nášho Otca, i od Pána Ježiša Krista*“ (Rim 1, 7). My biskupi z celého sveta, ktorí sme sa na pozvanie biskupa Ríma, pápeža Benedikta XVI. zišli, aby sme uvažovali o „novej evanjelizácii na odovzdávanie kresťanskej viery,“ sa vám všetkým chceme prihovoriť prv, ako sa vrátíme do svojich partikulárnych cirkví, aby sme zamerali vašu pozornosť na službu evanjeliu a podporili vydávanie svedectva o ňom v rozličných situáciách, v ktorých sa dnes nachádzame.

1. Ako Samaritánka pri studni

Nechajme sa inšpirovať konkrétnou staťou z evanjelia: stretnutím Ježiša so Samaritánkou pri studni (porov. *Jn* 4, 5 – 42). Neexistuje taký muž alebo žena, ktorý by sa niekedy vo svojom živote nenachádzal tak ako Samaritánka pri studni „s prázdnu nádobou“ a s nádejou, že nájde naplnenie najhlbšej túžby svojho srdca, tej, ktorá jediná môže dať plný zmysel vlastnému životu. Dnes existuje veľa studní, ktoré sa ponúkajú, že uhasia smäd človeka, no je potrebné medzi nimi dobre rozlišovať, aby sme sa vyhli zamorenej vode. Je naliehavo nutné, aby sme svoje hľadanie správne zamerali a nepodľahli tak sklamaniam, ktoré nás môžu zničiť.

Rovnako ako Ježiš pri sycharskej studni cíti aj Cirkev povinnosť prisadnúť si k mužom a ženám dnešnej doby, aby sprítomnila v ich živote Pána, aby im ho umožnila stretnúť, pretože iba jeho Duch je tou vodou, ktorá dáva pravý a večný život. Iba Ježiš je schopný čítať v hĺbke nášho srdca a odhaliť nám pravdu: „*Povedal mi všetko, čo som porobila*“, priznala sa žena svojim krajanom. A toto slovo zvestovania – s ktorým súvisí otázka otvárajúca človeka pre vieru: „*Nebude to Mesias?*“ – ukazuje, že ten, kto dostal pri stretnutí s Ježišom nový život, nemôže konať inak, len stať sa ohlasovateľom pravdy a nádeje pre druhých. Obrátená hriešnica sa stáva hlásateľkou spásy a privádza celé mesto k Ježišovi. Od prijatia jej svedectva prechádzajú ľudia k osobnej skúsenosti z tohto stretnutia: „*Už veríme nielen pre tvoje slovo, ale sami sme počuli a vieme, že toto je naozaj Spasiteľ sveta.*“

2. Nová evanjelizácia

Priviesť ľudí našich čias k Ježišovi a k stretnutiu s ním, to je naliehavá potreba, ktorá sa týka všetkých oblastí sveta – tých, čo boli evanjelizované dávno i nedávno. Všade sa totiž ukazuje potreba oživiť vieru, ktorej hrozí, že bude zatemnená v kultúrnych prostrediach brániacich jej zakoreneniu v človeku i jej prítomnosti v spoločnosti, jasnosti jej obsahu i jej konzistentným plodom.

Nejde o to začínať úplne odznova, ale s apoštolským duchom sv. Pavla, ktorý dokázal povedať: „*Beda mi, keby som evanjelium nehlásal!*“ (1 Kor 9, 16) zapojiť sa do dlhej cesty ohlasovania evanjelia, ktorá sa vinie dejinami od prvých storočí až po súčasnosť a budovala spoločenstvo veriacich vo všetkých častiach sveta. Je irelevantné, či sú tieto spoločenstvá malé alebo veľké, všetky sú ovocím obetavosti misionárov i mnohých mučeníkov, generácií Ježišových svedkov, ktorým patrí naša vdáčna spomienka.

Zmenená spoločenská, ekonomická, politická i cirkevná situácia nás vyzýva k niečomu novému: k novému prežívaniu našej spoločnej skúsenosti viery a hlásania prostredníctvom novej evanjelizácie – „novej svojím zápalom, svojimi metódami i svojimi prejavmi,“ ako povedal Ján Pavol II. (Príhovor na 19. zhromaždení CELAMu, Port-au-Prince, 9. marca 1983, 3). Táto evanjelizácia sa podľa Benedikta XVI. obracia „najmä na osoby, ktoré boli pokrstené, no vzdialili sa od Cirkvi a žijú bez vzťahu ku kresťanskej praxi [...], aby im umožnila nové stretnutie s Pánom, ktorý jediný naplní náš život hlbokým zmyslom a pokojom; aby im umožnila znovuobjaviť vieru ako zdroj milosti, ktorá prináša radosť a nádej v osobnom, rodinnom i spoločenskom živote“ (Benedikt XVI., Homília počas eucharistického slávenia pri slávnostnom otvorení 13. riadneho zhromaždenia Biskupskej synody 7. októbra 2012 v Ríme).

3. Osobné stretnutie s Ježišom Kristom v Cirkvi

Prv ako budeme hovoriť o formách, ktoré by mala táto nová evanjelizácia mať, cítíme potrebu vyjadriť presvedčenie, že pre vieru je zásadné to, aký vzťah nadviažeme s Ježišom Kristom, ktorý nám ide ako prvý v ústrety. Dielo novej evanjelizácie spočíva v tom, že sa srdciam i mysliam dnešných ľudí – ktoré sú neraz rozptýlené a zmätené – no predovšetkým nám samým, predkladá krása a trvalá novosť stretnutia s Kristom. Všetkých vás teda pozývame kontemplovať tvár Pána Ježiša Krista a vstúpili do tajomstva jeho života, ktorý za nás úplne obetoval na kríži a ktorý Otec potvrdil ako svoj dar vzkriesením Ježiša z mŕtvych a nám

odovzdal skrze Ducha Svätého. V Ježišovej osobe sa odhaľuje tajomstvo lásky Boha Otca k celej ľudskej rodine, ktorú neponechal napospas jej fiktívnej nezávislosti, ale ju spojil so sebou skrze obnovenú zmluvu lásky.

Cirkev je priestorom, ktorý Kristus v dejinách ponúka, aby sme sa s ním mohli stretnúť, pretože jej zveril svoje slovo, krst, ktorý z nás robí Božie deti, svoje telo a krv, svoju milosť odpúšťania hriechov, predovšetkým vo sviatosti zmierenia, a tiež skúsenosť spoločenstva odrážajúcu tajomstvo samotnej Najsvätejšej Trojice a silu Ducha Svätého, ktorý plodí lásku ku všetkým.

Musíme budovať pohostinné spoločenstvá, v ktorých nájdeme svoj domov všetci, čo žijú na okraji spoločnosti, a tiež umožnia konkrétne zažiť spoločenstvo, ktoré dokáže silou vrúcnej lásky - „hľa, ako sa milujú!“ (Tertulián, *Apologetico* 39, 7) – pritiahnúť sklamaný pohľad dnešného ľudstva. Krása viery musí zažiariť osobitne pri posvätnnej liturgii a predovšetkým v nedeľnom slávení Eucharistie.

Dnes je našou úlohou, aby sme konkrétne sprístupnili skúsenosti Cirkvi a rozmnožili tak studne, ku ktorým môžeme pozvať smädných mužov a ženy, umožniť im stretnutie s Ježišom a ponúknuť oázy v púšti života. Za toto sú zodpovedné kresťanské spoločenstvá a v nich každý Pánov učeník: každý má vydať nenahraditeľné svedectvo, aby evanjelium mohlo skrížiť život všetkým. Preto sa od nás požaduje svätosť života.

4. Príležitosti na stretnutie s Ježišom a počúvanie Svätého písma

Niektorí sa opýta, ako to všetko možno dosiahnuť. Nejde o to, aby sme vymýšľali ktovieaké nové stratégie, akoby evanjelium bolo nejakým produktom, ktorý treba ponúknuť na trhu náboženstiev, ale je potrebné odhaliť, ako sa ľudia k Ježišovi v jeho živote približujú, a ako ich povoláva, aby sme tieto spôsoby preniesli do podmienok našich čias.

Pripomeňme si napríklad ako Ježiš povolal Petra, Ondreja, Jakuba a Jána pri ich práci, ako Zachej prešiel od jednoduchej zvedavosti k nadšenému stolovaniu s Pánom, ako ho rímsky stotník poprosil o pomoc, keď mu ochorela drahá osoba, ako ho slepý od narodenia vzýval ako osloboditeľa z jeho vyhnanstva, ako Marta a Mária chápali jeho prítomnosť ako odmenu za pohostinstvo v ich dome i srdci. Takto by sme mohli pokračovať ďalej, prechádzať stránkami evanjelia a nachádzať rôzne spôsoby, akými sa život ľudí otváral v rôznych situáciách Kristovej prítomnosti. A to isté môžeme urobiť, pokiaľ ide o to, čo Písma hovoria o misijných skúsenostiach apoštolov prvotnej Cirkvi.

Časté čítanie Svätého písma osvetľované Tradíciou Cirkvi, ktorá nám ho odovzdala a autenticky interpretuje, nie je len povinnou cestou k poznaniu obsahu evanjelia, teda osoby Ježiša v kontexte dejín spásy, ale pomáha tiež objavovať miesta na stretnutie s ním, ktoré sú skutočne evanjeliové a zakorenené v základných dimenziách ľudského života: v rodine, priateľstve, chudobe, skúškach života, a pod.

5. Evanjelizovať seba samých a pripraviť sa na obrátenie

Avšak beda nám, ak si budeme myslieť, že sa nová evanjelizácia netýka nás osobne. V týchto dňoch sa medzi nami biskupmi viackrát ozvali hlasy pripomínajúce, že ak chce Cirkev evanjelizovať svet, musí predovšetkým zaujať postoj počúvania Božieho slova. Výzva na evanjelizovanie sa mení na výzvu na obrátenie.

Úprimne cítime, že sa musíme v prvom rade my sami obrátiť ku Kristovi a jeho moci, ktorá jediná je schopná všetko obnoviť, a to predovšetkým naše biedne životy. S pokorou musíme uznať, že bieda a slabosť Ježišových učeníkov, zvlášť jeho kňazov, sťažuje vierohodnosť misií. V prvom rade si my biskupi uvedomujeme, že nikdy nemôžeme byť pri výkone nášho povolania na takej úrovni – čo sa týka oddanosti jeho evanjeliu na ohlasovanie pohanom – ako Pán. Musíme si vedieť pokorne priznať našu zraniteľnosť v dôsledku dejinných rán a neváhame uznať ani naše osobné hriechy. Sme však zároveň presvedčení, že ak sa ním necháme formovať, sila Pánovho Ducha môže obnoviť jeho Cirkev a nechať zažiť jej odev, ako to ukazujú životy svätých, ktorých pamiatka a príbehy sú privilegovaným nástrojom novej evanjelizácie.

Ak by bola táto obnova zverená len našim silám, mali by sme vážny dôvod na pochybnosti, ale prvým činiteľom obrátenia a evanjelizácie v Cirkvi nie sme my, úbohí ľudia, ale samotný Pánov Duch. V tom je naša sila a naša istota, že zlo nebude mať nikdy posledné slovo ani v Cirkvi, ani v dejinách: „*Nech sa vám srdce nevzrušuje a nestrachuje*” (Jn 14, 27), povedal Ježiš svojim učeníkom.

Dielo novej evanjelizácie spočíva na tejto jasnej istote. Dôverujeme v inšpiráciu a silu Ducha, ktorý nás naučí, čo máme hovoriť a robiť aj v tých najväčších ťažkostiach. Je našou povinnosťou zvíťaziť vierou nad strachom, nádejou nad malomyseľnosťou, láskou nad ľahostajnosťou.

6. *Chopiť sa nových príležitostí na evanjelizáciu v dnešnom svete*

Táto pokojná odvaha posilňuje aj náš pohľad na súčasný svet, nie sme zastrašení podmienkami, v ktorých žijeme. Náš svet je plný protikladov a problémov, ale naďalej ostáva Božím stvorením, hoci aj zraneným zlom, no predsa svetom, ktorý Boh miluje, ktorý je jeho pôdou, kde sa môže obnoviť sejba Božieho slova, aby znova prinášalo plody.

V myšliach a srdciach tých, ktorí vedia, že ich Pán zvíťazil nad smrťou a jeho Duch pôsobí mocne v dejinách, nie je priestor pre pesimizmus. Pristupujeme k tomuto svetu s pokorou, ale aj s rozhodnosťou – ktorá vychádza z istoty, že pravda nakoniec zvíťazí – a chceme v ňom vidieť pozvanie Zmŕtvychvstalého, aby sme sa stali svedkami jeho mena. Naša Cirkev je živá a vierou i svedectvom mnohých svojich detí odvážne čelí výzvam dejín.

Vieme, že vo svete podstupujeme tvrdý zápas s „*kniežatstvami a mocnosťami*“, so „*zloduchmi*“ (Ef 6, 12). Neskrývame problémy, ktoré tieto výzvy vyvolávajú, ale neľaká nás to. Platí to najmä pre fenomény globalizácie, ktoré musia byť pre nás príležitosťou na šírenie evanjelia. Rovnako samotné migrácie – napriek utrpeniam, ktoré so sebou nesú a v ktorých sa chceme úprimne priblížiť bratom svojim prijatím – sú príležitosťou na šírenie viery a spoločenstva v rôznych formách, ako sa to stalo aj v minulosti. Sekularizácia, ale aj kríza vedúcej úlohy politiky a štátu si od Cirkvi vyžaduje, aby sa zamyslela nad svojou prítomnosťou v spoločnosti, no bez toho, aby sa jej úplne vzdala. Mnohé a stále nové formy chudoby otvárajú nevídaný priestor pre charitatívnu službu: hlásanie evanjelia zaväzuje Cirkev k tomu, aby stála pri chudobných a brala na seba ich utrpenie ako Ježiš. Aj v tých najradikálnejších formách ateizmu a agnosticizmu môžeme totiž napriek protirečivosti vnímať nie prázdnotu, ale nostalgiu a očakávanie adekvátnej odpovede.

Zoči-voči týmto výzvam, ktoré dominantné kultúry stavajú pred vieru a pred Cirkev, obnovme našu dôveru v Pána s istotou, že aj v takejto situácii je evanjelium nositeľom svetla a je schopné uzdraviť každú ľudskú slabosť. Nie sme to my, kto riadi dielo evanjelizácie, ale Boh, ako nám to pripomenul pápež: „Prvé slovo, skutočná iniciatíva a pravá aktivita pochádza od Boha a jedine ak sa zapojíme do tejto božskej iniciatívy, môžeme sa aj my stať – s ním a v ňom – evanjelizátormi“ (Benedikt XVI., Meditácia na prvom plenárnom zasadaní XIII. riadneho valného zhromaždenia Biskupskej synody, Rím 8. októbra 2012).

7. Evanjelizácia, rodina a zasvätený život

Už od prvej evanjelizácie nachádzalo odovzdávanie viery v slede jednotlivých generácií svoje prirodzené miesto v rodine. V nej sa vkladali do života detí a mladých znaky viery, odovzdávali sa prvé pravdy a svedectvo o plodoch lásky, výchova k modlitbe, a to v bežnom živote, v kontexte starostlivosti, ktorú každá rodina venuje rozvoju svojich potomkov. Pritom zohrávali špecifickú úlohu ženy – bez toho, aby sme tým umenšovali postavu otca a jeho zodpovednosť. Napriek geografickým, kultúrnym a spoločenským rozdielom potvrdili všetci biskupi na synode túto základnú úlohu rodiny pri odovzdávaní viery. Novú evanjelizáciu si preto nemožno predstaviť bez toho, aby sme nemali na pamäti konkrétnu zodpovednosť rodín za hlásanie evanjelia a aby sme ich pri tejto výchovnej úlohe nepodporovali.

Neskrývame sa však pred skutočnosťou, že rodina založená na manželstve muža a ženy, ktoré ich robí „jedným telom“ (Mt 19, 6) otvoreným životu, je zo všetkých strán ohrozená krízovými faktormi a obklopená modelmi života, ktoré ju penalizujú, navyše je zanedbávaná politikmi tej spoločnosti, ktorej je základnou bunkou a nielenže nie je vždy rešpektovaná v jej rytmoch, ale často ju pri jej povinnostiach nepodporujú ani samotné cirkevné spoločenstvá. Práve to nás pobáda povedať, že sa musíme zvlášť starať o rodinu a jej poslanie v spoločnosti a v Cirkvi, rozvíjať spôsoby jej sprevádzania pred manželstvom i počas neho. Zároveň chceme vyjadriť svoju vd'ačnosť mnohým manželom a kresťanským rodinám, ktoré svojím svedectvom odovzdávajú svetu skúsenosť spoločenstva a služby, ktorá je semenom bratskejšej a pokojnejšej spoločnosti.

Spomenuli sme si aj na také rodinné situácie a situácie spolužitia, v ktorých sa nerešpektuje obraz celoživotnej jednoty a lásky, ktorý nám Pán zveril. Existujú dvojice, ktoré spolu žijú bez sviatostného zväzku manželstva; množia sa neregulárne rodinné situácie, ktoré vznikli po krachu predošlých manželstiev: bolestné prípady, v ktorých trpí aj výchova detí k viere. Všetkým týmto chceme povedať, že Pánova láska nikoho neopúšťa, že aj Cirkev ich miluje, je pohostinným domovom pre všetkých a ostávajú stále jej členmi, hoci nemôžu prijať sviatostné rozhrášenie a Eucharistiu. Nech sú katolícke spoločenstvá otvorené voči tým, ktorí žijú v takýchto situáciách, a nech podporujú cesty vedúce k obráteniu a zmiereniu.

Život v rodine je prvým miestom, kde sa evanjelium stretáva s bežným životom a kde sa ukazuje jeho schopnosť premieňať základné životné podmienky v horizonte lásky. Pre svedectvo Cirkvi je však nemenej dôležité ukázať, že tento život v čase má svoje naplnenie, ktoré prekračuje dejiny a ústi do večného spoločenstva s Bohom. Samaritánke sa Ježiš nepredstavuje len ako niekto, kto dáva život, ale ako ten, ktorý dáva „večný život“ (Jn 4, 14).

Boží dar, ktorý viera sprítomňuje, nie je iba prísľubom lepších podmienok na tomto svete, ale je ohlasovaním toho, že posledný zmysel nášho života je mimo tohto sveta, v plnom spoločenstve s Bohom, ktoré očakávame na konci čias.

O tomto nadpozemskom horizonte ľudského života svedčia v Cirkvi a vo svete mimoriadni svedkovia, ktorých Pán povolal k zasvätenému životu. Tento život práve tým, že je v praktizovaní chudoby, čistoty a poslušnosti Pánovi úplne zasvätený, je znamením budúceho sveta, ktorý robí relatívnymi všetky dobré tohto sveta. Zhromaždenie Biskupskej synody vyslovuje týmto našim bratom a sestrám vďačnosť za ich vernosť povolaniu od Pána i za to, čím prispeli a prispievajú k poslaniu Cirkvi. Povzbudzujeme ich k nádeji v situáciách, ktoré sú pre nich často neľahké v týchto časoch zmien a vyzývame ich, aby konali ako svedkovia a podporovatelia novej evanjelizácie v rôznych životných prostrediach, kam ich zavedie charizma ich inštitútu.

8. Cirkevné spoločenstvo a mnohí pracovníci evanjelizácie

Dielo evanjelizácie nie je úlohou len niektorých osôb v Cirkvi, ale aj cirkevných spoločenstiev. V nich sú totiž prístupné všetky prostriedky na stretnutie s Ježišom: Božie slovo, sviatosti, bratské spoločenstvo, charitatívna služba, misia.

V tejto perspektíve vystupuje do popredia predovšetkým úloha farnosti ako prítomnosti Cirkvi na území, kde ľudia žijú, akejsi „dedinskej studne“, ako ju zvykol nazývať Ján XXIII., z ktorej sa všetci môžu napíť a nájsť v nej sviežu chuť evanjelia. Jej úloha je naďalej nenahraditeľná, aj keď meniace sa podmienky si môžu od nej vyžadovať či už rozčlenenie na malé spoločenstvá, alebo zväzky spolupráce v širšom meradle. Cítíme, že teraz musíme povzbudiť naše farnosti, aby k tradičnej pastoračnej starostlivosti o Boží ľud pripojili nové misijné formy, ktoré si vyžaduje nová evanjelizácia a ktoré majú preniknúť aj rôzne dôležité prejavy ľudovej zbožnosti.

Vo farnosti je naďalej rozhodujúca služba kňaza – otca a pastiera svojho ľudu. Biskupi tohto synodálneho zhromaždenia vyjadrujú všetkým kňazom svoju vďačnosť a bratskú blízkosť pri ich neľahkej úlohe. Vyzývame ich tiež k čoraz užším vzťahom v diecéznom presbyteráte, k intenzívnejšiemu duchovnému životu a trvalej formácii, ktorá nás robí schopnými čeliť prebiehajúcim zmenám.

Popri kňazoch treba podporiť aj prítomnosť diakonov, pastoračnú činnosť katechétov a mnohých ďalších osôb v rôznych službách, animátorov v oblasti ohlasovania a katechézy,

liturgického života či charitatívnej služby. Existujú tiež rôzne formy participácie a spoluzodpovednosti veriacich mužov a žien v týchto oblastiach, ktorým nikdy nebudeme dost' vd'ační za to, že sa venujú rozličným službám v našich spoločnostiach. Aj ich všetkých prosíme, aby svoju prítomnosť a službu v Cirkvi zasadili do rámca novej evanjelizácie, aby sa postarali o vlastnú ľudskú i kresťanskú formáciu, poznávali svoju vieru a boli vnímaví na dnešné kultúrne fenomény.

Pri pohľade na laikov sa chceme osobitne zmieniť o rôznych druhoch tradičných i nových združení, ktoré sú spoločne s cirkevnými hnutiami a novými komunitami výrazom bohatstva darov, ktoré Duch dáva Cirkvi. Aj za tieto formy života a angažovania sa v Cirkvi vyslovujeme svoju vd'aku a vyzývame ich členov, aby boli verní vlastnej charizme a vytvárali presvedčivé cirkevné spoločenstvo, zvlášť v konkrétnom kontexte partikulárnych cirkví.

Svedčiť o evanjeliu nie je niečím privilegiom. S radosťou vyjadrujeme svoju vd'ačnosť za mnohých mužov a ženy, čo svojím životom svedčia o evanjeliu uprostred sveta. Ďakujeme aj za mnohých našich kresťanských bratov a sestry, s ktorými, žiaľ, ešte nie sme v dokonalej jednote, ale ktorí sú poznačení Pánovým krstom a sú jeho hlásateľmi. V týchto dňoch bolo pre nás silným zážitkom počúvať, ako toľko zodpovedných autorít Cirkvi a cirkevných komunit svedčilo o svojom smäde po Kristovi a o svojej oddanosti hlásaniu evanjelia, pretože sú tiež presvedčené, že svet potrebuje novú evanjelizáciu. Sme Pánovi vd'ační za túto jednotnosť, pokiaľ ide o potrebu misií.

9. Aby sa mladí mohli stretnúť s Kristom

Mladí ľudia nám zvlášť ležia na srdci, lebo sú dnes dôležitou súčasťou ľudstva i Cirkvi a tiež ich budúcnosťou. Biskupi vôbec na nich nehľadajú s pesimizmom. Majú o nich starosť, no nie sú pesimistickí. Majú starosť, lebo na nich vplývajú tie najagresívnejšie tlaky doby; nie sú pesimistickí predovšetkým preto, ako znovu pripomínáme, že v hĺbke dejín pôsobí Kristova láska, ale aj preto, že u našich mladých vnímame hlboké túžby po autentickosti, pravde, slobode a veľkodušnosti, a sme presvedčení, že len Kristus je na ne správnu odpoveďou.

Chceme ich podporovať v ich hľadaní a povzbudzujeme naše spoločnosti, aby zaujali vzhľadom na zložité podmienky mladých bezvýhradný postoj počúvania, dialógu a odvážnych návrhov: aby sa sila ich entuziazmu neumŕtvila, ale uvoľnila. A tiež nech sa kvôli nim podporuje spravodlivý boj proti obvyklým miestam zisťujúcich špekulácií svetských mocností, ktoré chcú rozptýliť sily mladých a stráviť ich nadšenie pre vlastný zisk tým, že im vezmú všetky dôležité väzby na minulosť a každý seriózny plán do budúcnosti.

Nová evanjelizácia má vo svete mladých náročné, ale aj veľmi sľubné pole, ako ukazuje nemálo skúseností – počnúc tými najkomplexnejšími ako sú svetové dni mládeže až k tým najskrytejším, no nemenej strhujúcim, ako sú rôzne skúsenosti duchovného, charitatívneho a misijného charakteru. Mladým treba priznať v diele evanjelizácie aktívnu úlohu, a to najmä v rámci ich vlastného sveta mladých.

10. Evanjelium v dialógu s kultúrou, ľudskou skúsenosťou a inými náboženstvami

Centrom novej evanjelizácie je Kristus a jej pozornosť je zameraná na človeka, aby mu umožnila skutočné stretnutie s Kristom. Jej horizonty sú však široké ako svet a neuzatvárajú sa pred žiadnou ľudskou skúsenosťou. To značí, že zvlášť starostlivo rozvíja dialóg s rôznymi kultúrami v dôvere, že v každej z nich možno nájsť „semená Slova“, o ktorých hovorili dávni otcovia. Nová evanjelizácia potrebuje predovšetkým obnoviť spojenectvo medzi vierou a rozumom, s presvedčením, že viera má vlastné zdroje nato, ako zahrnúť všetky plody zdravého rozumu otvoreného pre transcendentno. Zároveň má silu prekonať obmedzenia a protirečenia, do ktorých môže rozum upadnúť. Viera neuzatvára svoj pohľad ani pred trýznivými otázkami, ktoré vyvstávajú v prítomnosti zla v živote a v dejinách ľudí, pričom čerpá svetlo nádeje z Kristovej Veľkej noci.

Stretnutie medzi vierou a rozumom posilňuje aj úsilie kresťanských komunit v oblasti výchovy a kultúry. Osobitné miesto tu majú výchovné a výskumné inštitúcie: školy a univerzity. Všade tam, kde sa rozvíja ľudské poznanie a prebieha výchovné pôsobenie, prináša Cirkev s radosťou svoje skúsenosti a svoj príspevok k integrálnej formácii osoby. V tomto prostredí treba osobitnú starostlivosť venovať katolíckym školám a katolíckym univerzitám, v ktorých sa otvorenosť voči transcendentnu – ktorá je vlastná každému opravdivému kultúrnemu a výchovnému programu – musí dopĺňať o cesty stretnutia s udalosťou Ježiša Krista a jeho Cirkvi. Vďačnosť biskupov patrí všetkým tým, ktorí sa o to, často v ťažkých podmienkach, usilujú.

Evanjelizácia si vyžaduje, aby sa venovala aktívna pozornosť aj svetu spoločenských komunikačných prostriedkov – najmä novým médiám –, keďže predstavujú cestu, kde sa stretávajú mnohé životy, mnohé otázky i očakávania. Ide o miesto, kde sa často formuje svedomie a utvára rytmus doby i náplň života. Je to nová príležitosť na oslovenie srdca človeka.

Osobitné prostredie, kde sa stretá viera s rozumom, predstavuje dnes dialóg s vedeckým poznaním. To samo osebe vôbec nie je vzdialené od viery, pretože veda je prejavom

duchovného princípu, ktorý Boh vložil do ľudí a ktorý im umožňuje poznávať racionálne štruktúry v základe stvorenia. Ak sa veda a technika vopred neuzatvárajú do suchého materialistického chápania človeka, stávajú sa cennými spojencami pre rozvoj a humanizáciu života. Naša vďaka patrí aj tým, čo sa angažujú v tejto delikátnej oblasti poznania.

S vďakou sa obraciame aj na mužov a ženy, čo sa podieľajú na ďalšom prejave ľudského ducha, ktorým je umenie v jeho rôznych podobách, od tých najstarších až po tie nedávne. V ich dielach, ktoré vyjadrujú ľudské smerovanie ku kráse, nachádzame zvlášť významný prejav spirituality. Sme vďační za to, že svojím stvárňovaním krásy nám pomáhajú zviditeľňovať krásu Božej tváre i krásu jeho stvorenia. Cesta krásy je zvlášť účinnou cestou novej evanjelizácie.

Okrem vrcholných umeleckých diel však priťahuje našu pozornosť aj každá ľudská činnosť ako miesto, kde sa ľudská práca stáva spoluprácou na Božom stvorení. Svetu ekonomiky a práce chceme pripomenúť, že vo svetle evanjelia vyvstáva preň niekoľko úloh: vymaniť prácu z takých podmienok, ktoré ju často robia neznesiteľným bremenom s neistou perspektívou, dnes často – najmä u mladých – spojenou s hrozbou nezamestnanosti; postaviť do centra ekonomického rozvoja ľudskú osobu; chápať samotný rozvoj ako príležitosť na rast spravodlivosti a jednoty ľudského pokolenia. Človek je v práci, ktorou premieňa svet, povolaný zachovať stvoreniu tvár, ktorú mu Boh určil, a to aj kvôli zodpovednosti za budúce generácie.

Evanjelium osvetľuje tiež stav utrpenia v chorobe. Tu majú kresťania dať pocítiť chorým alebo nevládnym blízkosť Cirkvi, a tým, ktorí sa o nich profesionálne a ľudsky starajú, jej vďačnosť.

Svetlo evanjelia môže a má zažiarit aj v prostredí politiky, aby tak osvietilo kroky ľudstva v oblasti, od ktorej sa požaduje úsilie o nezištnú a transparentnú starostlivosť o spoločné dobro, pri súčasnom rešpektovaní plnej dôstojnosti ľudskej bytosti od jej počatia až po jej prirodzenú smrť a pri rešpektovaní rodiny založenej na manželstve muža a ženy, a jej slobodnej výchovy; Politická činnosť má tiež podporovať náboženskú slobodu, odstraňovať príčiny nespravodlivosti, nerovností, diskriminácie, rasizmu, násilia, hladu a vojen. Od kresťanov, ktorí v politike žijú podľa prikázania lásky, sa požaduje priesračné svedectvo.

Dialóg Cirkvi má svojho prirodzeného partnera aj v prívržencoch iných náboženstiev. Evanjelizujeme, pretože sme presvedčení o Kristovej pravde, nie proti niekomu. Ježišovo evanjelium je pokoj a radosť, a jeho učeníci s radosťou uznávajú to pravdivé a dobré, čo ľudský náboženský duch dokázal spoznať v Bohom stvorenom svete a vyjadriť vo forme rôznych náboženstiev.

Dialóg medzi veriacimi rôznych náboženstiev by mal prispieť k mieru, a to odmietnutím akéhokoľvek fundamentalizmu a odsúdením každého násilia voči veriacim, ktoré je vážnym porušením ľudských práv. Cirkvi celého sveta sú v modlitbe a v bratstve nablízku trpiacim bratom a od tých, ktorí majú v rukách osudy národov, požadujú, aby zachovávali právo všetkých na slobodnú voľbu a slobodné vyznávanie viery, a tiež slobodné vydávanie svedectva.

11. Spomienka na Druhý vatikánsky koncil a odkaz na Katechizmus Katolíckej cirkvi v Roku viery

Niekedy sa môžeme na ceste otvorenej novou evanjelizáciou cítiť ako na púšti, uprostred nebezpečenstiev a bez záchytných bodov. Svätý Otec Benedikt XVI. v homílii počas omše pri otvorení Roku viery hovoril o „duchovnej dezertifikácii“, ktorá v posledných desaťročiach napreduje, no zároveň nás povzbudil, keď povedal, že „je správne vychádzať zo skúsenosti tejto púšte, lebo v jej prázdnote môžeme opäť objaviť radosť z viery a jej životný význam pre človeka. V púšti sa totiž odhaľuje hodnota toho, čo je pre život podstatné“ (*Homília počas eucharistického slávenia pri otvorení Roku viery*, 11. októbra 2012 v Ríme). Na púšti hľadáme vodu a studňu, z ktorej by sme sa mohli napiť, tak ako Samaritánka: blahoslavený je ten, kto tam stretne Ježiša!

Ďakujeme Svätému Otcovi za dar Roku viery, ktorý je vzácnym vstupom na cestu novej evanjelizácie. Ďakujeme mu aj za to, že spojil tento rok s vdáčnou spomienkou na 50. výročie otvorenia Druhého vatikánskeho koncilu, ktorého základné učenie v *Katechizme Katolíckej cirkvi* žiari pre našu dobu ako odkaz na pravú vieru aj dvadsať rokov po jeho zverejnení. Sú to významné výročia, ktoré nám umožňujú potvrdiť našu pevnú podporu učeniu koncilu a našu presvedčivú snahu napredovať v jeho plnom uskutočňovaní.

12. V kontemplácii tajomstva a po boku chudobných

Z tohto pohľadu chceme všetkým veriacim odporučiť dva prejavy života viery, ktoré sú pre vydávanie svedectva v novej evanjelizácii zvlášť dôležité. Prvým je dar a skúsenosť kontemplácie. Iba z pohľadu adorujúceho tajomstvo Boha, Otca, Syna a Ducha Svätého, iba z hĺbky ticha, ktoré sa stáva lonom prijímajúcim jediné Slovo prinášajúce spásu, môže vytrysknúť svedectvo vierohodné pre svet. Iba ticho modlitby môže zabrániť tomu, aby sa slovo spásy stratilo vo svete medzi mnohými hlukmi, ktorými je zaplavený.

Opäť sa nám na pery vracia slovo vd'aky, tentoraz sa ním obraciame k tým mužom a ženám, ktorí zasvätili svoj život modlitbe a kontemplácii v kláštoroch či pustovniach. Potrebné je však aj to, aby sa momenty kontemplácie prepletali s bežným životom ostatných ľudí. Ide o miesta duše či územia, ktoré nám pripomínajú Boha; vnútorné svätyne či chrámy z kameňa, ktoré sú pre nás povinnými križovatkami v toku rôznych skúseností, ktoré by nás mohli zmiast'. Sú to priestory, kde sa všetci môžu cítiť prijatí, aj tí, ktorí ešte nevedia, čo alebo koho vlastne hľadajú.

Ďalším znakom autenticity novej evanjelizácie je tvár chudobného. Postaviť sa po boku toho, kto je zranený životom, nie je len otázkou sociálneho cítenia, ale je to predovšetkým duchovná skúsenosť. V tvári chudobného totiž žiari tvár samotného Krista: „*Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili*“ (Mt 25, 40).

Chudobní majú mať v našich spoločnostiach privilegované miesto, z ktorého nie je nikto vylúčený a ktoré má odrážať spojenie Ježiša s nimi. Prítomnosť chudobných v našich spoločnostiach má tajomnú moc: premieňa ľudí viac než reči, učí ich vernosti, umožňuje im pochopiť krehkosť života, vyvoláva potrebu modlitby – skratka vedie ku Kristovi.

Úkon lásky si vyžaduje, aby ho sprevádzalo úsilie o spravodlivosť, ktoré je úlohou všetkých – chudobných i bohatých. Preto sa medzi cesty novej evanjelizácie zaraďuje aj sociálne učenie a tiež starosť o formáciu kresťanov, ktorí sa angažujú v službe ľudskému spolunažívaniu v politickej i spoločenskej sfére.

13. Prihovorenie sa Cirkvi v rôznych regiónoch sveta

Pohľad biskupov, ktorí sa zišli na synodálnom zhromaždení objíma všetky cirkevné spoločnosti, rozptýlené po celom svete. Tento pohľad ich chce zjednotiť, pretože aj výzva na stretnutie s Kristom je len jedna, hoci neprehlíada odlišnosti.

Biskupi zídění na synode sa s osobitnou pozornosťou, s bratskou láskou a vd'ačnosťou obracajú na vás, kresťania z východných katolíckych cirkví, ktorí ste dedičmi prvého šírenia evanjelia – skúsenosti uchováanej s láskou a vernosťou, a tiež na vás, cirkvi vo východnej Európe. Dnes sa vám evanjelium pri novej evanjelizácii znovu predkladá prostredníctvom liturgického života, katechézy, každodennej modlitby v rodine, pôstu, solidarity medzi rodinami, ale aj účasti laikov na živote spoločnosti a dialógu so spoločnosťou. Na mnohých miestach sa vaše partikulárne cirkvi nachádzajú uprostred skúšok a súženia, dosvedčujúc svoju účasť na Kristovom kríži; niektorí veriaci boli prinútení emigrovať, no uchováajú si živú príslušnosť ku komunite, z ktorej prichádzajú, a tým môžu byť prínosom v pastoračnej

starostlivosti i v diele evanjelizácie v krajinách, ktoré ich prijali. Nech Pán naďalej požehnáva vašu vernosť a nech sa nad vašou budúcnosťou rozprestrie jasný horizont vyznávania a praktizovania viery v podmienkach mieru a náboženskej slobody.

Hľadáme na vás kresťania, muži i ženy, ktorí žijete v krajinách Afriky, a vyslovujeme vám našu vďaku za svedectvo o evanjeliu, ktoré ponúkate často v ľudsky ťaživých životných situáciách. Vyzývame vás, aby ste dávali novú energiu evanjelizácii, ktorú ste prijali pomerne nedávno, a aby ste utvárali Cirkev ako „Božiu rodinu“, posilňovali identitu rodiny a podporovali úsilie kňazov a katechétov, zvlášť v malých kresťanských komunitách. Okrem toho sa ukazuje potreba rozvíjať stretnutie evanjelia s dávnymi i novými kultúrami. S očakávaním a dôraznou výzvou sa obraciame aj na svet politiky a na vlády rôznych afrických krajín, aby v spolupráci so všetkými ľuďmi dobrej vôle presadzovali základné ľudské práva a oslobodili tento kontinent od násilia a konfliktov, ktoré ho stále sužujú.

Biskupi zhromaždení na synode vyzývajú vás, kresťania Severnej Ameriky, aby ste s radosťou odpovedali na výzvu novej evanjelizácie, zatiaľ čo s uznaním hľadajú na to, ako vaše kresťanské spoločenstvá v ich pomerne mladej histórii priniesli už hojné plody viery, lásky a misií. Treba však zároveň priznať, že mnohé prejavy súčasnej kultúry sú dnes v krajinách vášho sveta veľmi vzdialené evanjeliu. Preto je aktuálna výzva na také obrátenie, z ktorého sa rodí úsilie, nestavajúce vás mimo vašej kultúry, ale doprostred nej, a všetkým ponúkajúce svetlo viery a silu života. Pokým do vašich krajín veľkodušne prijímate nové zástupy imigrantov a utečencov, buďte tiež pripravení otvoriť dvere vášho domova viere. Buďte verní záväzkom prijatým na synodálnom zhromaždení pre Ameriku a buďte solidárni s Latinskou Amerikou pri trvalej evanjelizácii spoločného kontinentu.

Rovnaká vďačnosť synodálneho zhromaždenia patrí aj cirkvám Latinskej Ameriky a Karibiku. Zvlášť nás oslovili formy ľudovej zbožnosti stále zakorenené v mnohých srdciach, služba lásky a dialóg s kultúrami, ktoré sa počas stáročí rozvinuli vo vašich krajinách. Cirkev v Latinskej Amerike a Karibiku zoči-voči mnohým súčasným výzvam – v prvom rade chudobe a násiliu – povzbudzujeme, aby prežívala stav trvalých misií, ohlasovala evanjelium s nádejou a radosťou, vytvárala spoločenstvo skutočných misijných učeníkov Ježiša Krista a v úsilí svojich detí ukazovala, ako môže byť evanjelium zdrojom novej spravodlivej a bratskej spoločnosti. Rovnako je pre vaše cirkvi výzvou náboženský pluralizmus a vyžaduje si obnovené hlásanie evanjelia.

Slová povzbudenia a podpory chceme ponúknuť aj vám, kresťania v Ázii. Ste len malou menšinou na kontinente, kde žijú temer dve tretiny svetovej populácie, no vaša prítomnosť je plodným semenom zvereným moci Ducha Svätého, ktoré rastie v dialógu s rôznymi

kultúrami, starobylými náboženstvami a s mnohými chudobnými. Aj keď sa ázijská cirkev často dostáva na okraj spoločnosti a na mnohých miestach je aj prenasledovaná, predsa svojou pevnou vierou predstavuje vzácnu prítomnosť Kristovho evanjelia hlásajúceho spravodlivosť, život a harmóniu. Ázijskí kresťania, kiež pocítite bratskú blízkosť kresťanov ostatných krajín sveta, ktorí nesmú zabúdať, že na vašom kontinente, vo Svätej zemi, sa narodil, žil, zomrel a vstal z mŕtvych Ježiš.

So slovami vďačnosti a nádeje sa biskupi obracajú aj na cirkvi európskeho kontinentu, ktorý je dnes sčasti poznačený silnou, ba niekedy až agresívnou sekularizáciou, a tiež sčasti zranený dlhými desaťročiami vlády ideológií nepriateľských voči Bohu a človeku. Vďačnosť patrí tak vašej prítomnosti ako aj minulosti, v ktorej evanjelium vytvorilo v Európe jedinečné poznatky a skúsenosti viery, často prekypujúce svätosťou, ktoré sa stali rozhodujúcimi pre evanjelizáciu celého sveta: bohatstvo teologického myslenia, rôznosť charizmatických prejavov, rôzne formy charitatívnej služby chudobným, hlboké kontemplatívne skúsenosti, výtvory humanistickej kultúry, ktorá prispela k odhaleniu dôstojnosti ľudskej osoby a k vytváraniu spoločného dobra. Ťažkosti dnešnej doby nech vás drahí európski kresťania nepremôžu, chápte ich skôr ako výzvu na prekonanie a príležitosť na radostnejšie a živšie ohlasovanie Krista a jeho evanjelia života.

Biskupi zhromaždení na synode nakoniec pozdravujú aj národy Oceánie, ktoré žijú pod ochranou Južného kríža, a ďakujú im za ich svedectvo o Ježišovom evanjeliu. Modlíme sa za vás, aby ste tak ako Samaritánka pri studni pocítili živý smäd po novom živote a mohli začuť Ježišove slová: „*Keby si poznala/poznal Boží dar!*“ (Jn 4, 10). Kiež pocítite horlivú túžbu ohlasovať evanjelium a zvestovať Ježiša dnešnému svetu. Vyzývame vás, aby ste sa s ním stretávali vo vašom každodennom živote, aby ste ho počúvali a skrze modlitbu a meditáciu objavili milosť, ktorá vám umožní povedať: „*Vieme, že toto je naozaj Spasiteľ sveta*“ (Jn 4, 42).

14. Máriina hviezda ožaruje púšť

Na záver našej skúsenosti spoločenstva biskupov celého sveta a spolupráce s úradom Petrovho nástupcu pocítujeme, s akou aktuálnosťou pre nás opäť zaznieva príkaz, ktorý dal Ježiš svojim apoštolom: „*Chod'te teda, učte všetky národy[...]* A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta“ (Mt 28, 19. 20). Misie Cirkvi sa nezameriavajú len na geografické regióny, ale chcú zachytiť aj tie najskrytejšie záhyby srdca našich súčasníkov, aby ich priviedli k stretnutiu so živým Ježišom, ktorý sa sprítomňuje v našich spoločenstvách.

Táto prítomnosť naplňa naše srdcia radosťou. Vďační za dary, ktoré sme od neho v týchto dňoch prijali, vznášame k nemu modlitbu chvály: „*Velebí moja duša Pána [...] lebo veľké veci mi urobil ten, ktorý je mocný*“ (Lk 1, 46.49). Máriine slová sú aj našimi slovami: Pán urobil počas stáročí pre svoju Cirkev v rôznych častiach sveta skutočne veľké veci a my ho chválime s istotou, že ani v dnešných časoch neprestane hľadiť na našu biedu, aby vyjavil silu svojho ramena a pomohol nám na ceste novej evanjelizácie.

Nech nám na tejto ceste udáva smer Mária. Hoci sa nám táto cesta môže javiť ako púšť – ako povedal Benedikt XVI. – vieme, že ju dokážeme prekonať, ak budeme mať so sebou to podstatné: dar Ducha, Ježiša za sprievodcu, pravdu jeho slova, eucharistický chlieb, ktorý nás živí, bratstvo cirkevného spoločenstva, nadšenie lásky. Voda zo studne umožňuje púšti, aby zakvitla. A tak, ako sú v noci na púšti hviezdy najjasnejšie, aj na nebi nad našou cestou najmocnejšie žiari svetlo Márie, Hviezdy novej evanjelizácie, ktorej sa s dôverou zverujeme.